

Adabiyot, madaniyat yashasa — millat yashaydi

О‘zbekiston adabiyoti va san’ati

1956-yil 4-yanvardan chiga boshlagan

ADABIY-BADIU, MA’NAVIY-MA’RIFIY, IJTIMOIY GAZETA

2021-yil 20-avgust / № 34 (4641)

Барчамизга ризқ-насиба берган, оқ ювиб, оқ тараб вояга етказган эл-юртимиз олдида биз ҳамиша қарздормиз. Азиз ва ардоқли ҳалқимизнинг розилигига эришиш — биз учун энг буюк саодатdir. Чунки ҳалқ биздан рози бўлса, Яратган ҳам рози бўлади.

Шавкат МИРЗИЁЕВ

МУНОСАБАТ

ХАЛҚНИ РОЗИ ҚИЛИШ САОДАТИ

Шу кунларда қайси бир даврада бўлмайлик, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон” газетаси бош мухаррири саволларига кент қарорни берган, теран мазмунли жавоблари ўрганилаётганига гувоҳ бўламиз. Ҳакиқатан ҳам, мазкур жавоблар давлат ва жамият хаётининг барча жабхалари ва қирраларини камраб олгани, унда Янги Ўзбекистон тараққиётининг истиқболлари белгилаб берилгани билан мухим ижтимоий, сиёсий аҳамият касб этади.

Халқни рози килиш, деган ибора замонида чукур мазмун мужассам. Иноситият пайдо бўлибдики, ҳар бир жамият одил, адолатли тузумни орзу килиди. Жамиятда токи ҳакиқат, адолат карор топмас экан, фуқаролар шу жамиятдан, раҳбарлардан норози бўлиб колаверади. Мамлакат раҳбарининг сухбати бизни кейинги тўрт-беш йил мобайнида жонажон дигеримизда бўй кўрсатадан улкан ўзгаришлар, айникин, ҳалқни рози килишдайди маъсулнотли вазифалар қандай ижро этилаётгани хусусида фикр юритишга чорлайди. Ҳалқни рози килиш осон юмуш эмас. Бу кечако кундуз изланиш, ўйлаш, энг мураккаб масалаларга ҳам тўғри, оқилона ечим топиши такозо килади. Нега деганда, мамлакатда карийб 35 миллион аҳоли яшаса, уларнинг муммоси ҳам шунга яраша бўлади. Фуқаро ўз дардига чора излаб каерга боради? Шубҳасиз, давлат муассасасига, туман ёки вилоят хокимига, прокурорга, милицияга, врача ёки фермерга. Муаммо жойида

чишса-ку, олам гулистон. Аммо сијмаса-чи? Бундай муаммолар йигилиб-йигилиб, умуман, ҳал этишининг иложи бўлмай колса-чи? Бундан ёмонни йўқ. Бундан беш йиллар аввал мамлакатимизда ҳал этиш керак бўлган масалалар деяри барча соҳада йигилиб колган эди. Ҳаммаси жойида, деган кайфият билан улардан кўз юмий юраревери ҳам мумкин эди. Лекин бундай бўлмади, чунки бу ҳалқка, кела-жакка нисбатан хиёнат бўларди.

Шу мавзуда сўз юритиб Президентимиз деди: “Очиқ айтмоқчиман: менинг табииятим бундай соҳта хаётни мутлако кабул киломайди. Ҳалкимиз менга ишонч билдириди, ана шу юксак ишончни оқлашиб, ёюртимизга муносиб ҳаёт шароитини яратиб бериш мен учун хаётимизнинг маъно-мазмунидир. Мен миллионлаб инсонларнинг тақдирни учун маъсулнотиган зинмамга олган эканман, ислохотлар борасида бошқача йўл тутишим, ҳаммасини аввалидек колдиришим асло мумкин эмас”. Худди шундай бўлди ҳам.

► 2

ЁРУҒ КУНЛАР КЕЛДИ

Адиллар хиёбонига тез-тез бориб тураман. Улуғ ижодкорлар ҳайкаллари қошида баъзан узок ўйларга чўмаман.

Китоб ўқиши азалдан жону дилим. Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Саид Аҳмад, Ўткир Ҳошимов асарларидаги машҳур қўйма иборалар улуғ устозим Шукур Бурхоннинг салобатли овозида кулоқларим остида янграгандек бўлаверади. Санъат адабиётдан куч олади. Адабиёти буюк миллатнинг буюк санъати ва санъаткорлари ҳам бўлиши табиий.

ларга тушади. Дунё айвонида ўз ўрнимиз, ўз сўзимиз бор. Фарзандларимиз илм-фан ва спортда юксак марраларни забт этиши оdatий холга айланди. Буларнинг бари – Мустақиллик неъматлари.

сұхбат ёдимга тушди.

Ўтган асрнинг саксонинчи йиллари бошида устозим Шукур Бурхон билан ўша пайдо республикамиз раҳбари Шароф Рашидов хузурида бўлгандик. Шароф Рашидов Максуд Шайхходдининг “Мирзо Улугбек” трагедияси саҳнада муваффакиятли кўйилгани билан бизни табриклиди. Ўшанда Шукур Бурхон улуғларга хос соддалик ва қуончаклик билан шундай деган эди:

— Шароф ака! “Мирзо Улугбек”ни халқимиз жуда яхши кутиб олди. Шундай тарихий асарларга эхтиёж жуда катта. Максуд Шайхходага айтсангиз, соҳибкорон Амир Темур ҳакида ҳам ана шундай бир асар ёзиб берсалар. Соҳибкорон сиймосини саҳнада яратсан, армоним колмас эди...

Шароф Рашидов дафъатан бир калқиб кетгандек бўлди. Бир нутқага тикилганча узок тин олди. Сўнгра паст овозда шундай деган эди:

— Бироз сабр қиласлилек. Ўша ёруғ кунлар ҳам, албатта, келар...

Агар ўша даврда Соҳибкорон ҳакида асар ёзилса, Шукур Бурхон Амир Темур сиймосини саҳнада яратганида, бизга қандай ноёб мактаб колдиган бўлар эди! Мустабид даврда бу каби кўп улуғ неъматлардан бебарха колдик. Минг афусуки, бундай мутелик, имконизлик нафакат санъатда, балки турмушининг ҳамма соҳаларни бутким ухумрон эди...

Бутун Шароф ака айтган ёруғ кунлар келди.

Эркин КОМИЛОВ,
Ўзбекистон ҳалқ артисти

Инновацион ривожланиш вазирлигига вазирлик хузуридаги жамоатчилик кенгашининг йигилиши ва таникли ёзувчи Исажон Султоннинг “Алишер Навоий” романни тақдимоти бўлиб ўтди.

Тадбирда иштирок этган Инновацион ривожланиш вазирлигига Иброҳим Абдураҳмонов, адабиётшунослар Шуҳрат Ризаев ва Баҳодир Карим буғунги кунда илм ва икод килишига яратилган кенг имкониятлар ҳакида гапириди. Вазирлик тизимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Буюк

йўғирилган хикоялари равон ўқилади. Персонажлар ва уларнинг характерларини осон англайсиз, улар сизга танишдай туюлади; дейлик, куюнчак кўшни, бегам дўст, оқибатсиз кариндош ва садоқатли кадрдонингизни эслатиши мумкин...

* * *

Адиллар хиёбонида шоир Суҳроб Зиёнинг “Кўнгил елкани” китобининг тақдимоти бўлиб ўтди. Тадбирда ёзувчилар уюшмаси аъзолари, адабиётшунослар ва шеърият ихолосмандлари иштирок этди.

АФГОН СОЛАЛАРИДА

Хар кеча уйқумни бузар нолалар, Юзимни куйдирап қайноқ жолалар, Тошлар тегиб синган нозик лолалар, Афгон тупроғида ўсган болалар.

Орзуларда қолди қалам ва дафтар, Доң излаб бўғотга кўнмайди каптар, Хар бир кун – якуни номаълум сафар, Афгон тупроғида ўсган болалар.

Беруний, Навоий, Бобур ва Машраб, Ётурлар паришион хилолга караб... Мактабларда ўқинг тарихни асраб, Афгон тупроғида ўсган болалар.

Менга эшитилар кулгуларингиз, Бунчаям чиройли туйгуларингиз, Бегона эмасдир қайгуларингиз, Афгон тупроғида ўсган болалар.

Она дарё бокар сизу бизларни, Асрлар сугорар том илдизларни, Эртаклар уйғотар кўк, юлдузларни, Афгон тупроғида ўсган болалар.

Сизни кўллаб турар Термизийларим, Султоним, сарбоним, беку бийларим, Сизни муштарак шу тақдир сийласин, Афгон тупроғида ўсган болалар.

шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисиди”га карори ижроси юзасидан амалга оширилган ишлар сархисидан килинди. “Алишер Навоий” романни кенг эътироф этилди.

— Ойбек домланинг “Навоий” романидан карийб 80 йил ўтиб, Исақон Султон ушбу романни ёзди, – деди Ш.Ризаев. – Асарда Алишер Навоининг якин кариндошлари, тогаларининг шоир ҳаётидаги ўрни ва Ҳусайн Бойкаро билан дунёни ўзгаририб юборадиган замонлар ўтди. Бутун бутун инсоният майший муаммоларга, ўзининг бир хувор дардига ўрайлиб ётибида. Шоир шеърлари орқали инсониятни ани шу кичик дарларидан чалғитиши керак. Бу унсурни Суҳроб шеъриятида кузатдим.

“Кўнгил елкани” тўплами “Зилол булоқ” нашриётида чоп этилган.

* * *

Таникили ёзувчи Кўчкор Норкобиллининг Россия Федерациясида “Тюльпан на снегу” номли хикоялар тўплами чоп этилди. Санкт-Петербургдаги “Четыре” нашриёти мухаррири Мария Александровна муаллиф ҳакида шундай ёзди:

— Ёзувчи Кўчкор Норкобиллининг харорат ва самимият, инсонийликка

– Шоирдан кўп нарса талаб килиш ногтари, – деди адабиётшунослар олим Коэзбий Йўлдузов. – У борича, рост, кўнгли нимайи буюрса ёзин. Бутун дунёни шеърият куткамайди. Шеърият билан дунёни ўзгаририб юборадиган замонлар ўтди. Бутун бутун инсоният майший муаммоларга, ўзининг бир хувор дардига ўрайлиб ётибида. Шоир шеърлари орқали инсониятни ани шу кичик дарларидан чалғитиши керак. Бу унсурни Суҳроб шеъриятида кузатдим.

Жорий йилнинг 6-12 июнь кунлари Нукус шаҳри ва Бўзатов туманида “Бўзатов шеъриятини кунлари” фестивалини ўтказилган эди. Мустақиллигимизнинг 30 йиллиги муносабатда ташкил этилган бу тадбирда иштирокчилар “Янги Ўзбекистон ёшлари, бирлашайлик!” шоирни остида жам бўлдиши, тадбирда иштирокчилар өткадорларини намойиш этишиди. Ёшлар ойлиги доирасида чоп этилган “Бўзатов илхомлари” китобидан фестивал иштирокчилари ҳамда тўқкизга ижод мактаби ўкувчиларининг машқлари ўтган олган.

Салим АШУР

Абдулла ШЕР

ЎЗБЕКИСТОН

Гўзлликда тенги йўқ, ой каби ягона юрт,
Недир ой! У – шаклиндан кичик бир нишона, юрт.
Нилий кўк мақдамингта энг куйи остона, юрт.
Менга эзгу ҳақиқат, гайрига афсона юрт.

Бу дунёга келгансан кўши бирла газалдан,
Эзгу ташнилигинг бор ҳақиқатга азалдан,
Сен олтин хайкал эмас, чекилгансан тамалдан,
Инсон заковатига азалий нишона юрт.

Агар кўшик кўйласанг, эртак уйкуга толар,
Хатто хисес тарих хам кўсишиниб нафас олар,
Дунёнинг бор бойлиги шу кўшик бўлиб қолар,
Бир дунё кўшиғимсан ўзин, эй шохона юрт.

Мен дўстин эркалатган, дўстга ошино ўзбекман,
Қаҳру газаб бобида ёвга танҳо ўзбекман,
Минг хуршид саҳовати кафтида жо ўзбекман,
Ўзбегимнинг ўзлиги ўзингсан, мардана юрт.

Қаламидан тўклилур хандон-хандон қулишинг,
Юксак-юксак осмонда парвоз этар бахт қушишинг,
Менинг шошкни ҳаётим – сенинг сокин улушкинг,
Шамъи жамолинг узра бор умрим парвона, юрт.

МЕН

Ўзимни ўзгадан кўпроқ биламан,
Шу сабаб чин дўстмани «Мен» деган сўзга.
Орзуни, армонни, вакти иламан
«Менни» илгак килиб, сезидмай сизга.

«Мен» турар дафтarda шеърга айланиб,
Геллаб мухаррини, кирав китобга.
Азалу абданинг аслини таниб,
Соат кағири деб бокар офтобга.

У – Аллоҳ шоирга берган улуг сўз,
Элу тил йўлида енгилмас ботир.
У чеккан заҳматлар илоҳий бир сир,
У атлас тўқииди ўзи кийиб бўз.

Не-не қиёфага кирип чарчамас,
Аммо ўзлигини бой бермас хеч вакт.
Шундан: кўп қатори «биз» бўлиб эмас,
«Мен» бўлиб яшамок шоир учун бахт!

ҚҮГИРЧОҚ

Бугун яна уйга меҳмон келди:
Санданинг дугонаси – Нилуфар оиласи
билан. Даструкон турии ноз-нематлар
билан бешатилган. Эр-хотин меҳмон
билан овора. Ўйин-кулгига кечгача давом этиди. Бир чеккада ўтирган Малика
зерики чоги, ўз хонасига ўтиб кетди.
Унга ҳеч ким эътибор хам бермади,
уйда борми-йўми, ота-онасига барни-
бири. Онаси аввалинни эрталаб шошиб
богчага обориб, кечкурун обкеларди.
Якнида мактабга чиқади. У зам бош-
калар каби сумка тақиб, мактабга катни бошлайди...

ҲИКОЯ

Онаси ўзи билан ўзи...
Катта бозорда сотовчи. Вакти йўқ. Вакти бўлганда хам телфондан ортмайди. Отаси аллакандай папкани кўлтиклаб эртадан кечгача ишда. Пешанасини тириштириб, бир нималарни ўйлаб юради. Доим асабий, онаси билан уришанинг мөхон. Мехмон келгандага эса улар ахил бўлиб колишиади. Мехмон кетиши билан янада... Ана, Нилуфар холаси кетиши билан онасининг овози яна кўтарили.

– Карапт, Нилуни, кандай баҳти. Дубайга бориб кепти-я, Дубайга. Яшашни билади. Эрини карапт, эрини... ўз бизнесини бошлади. Сиз юраверинг! Оғзинги очиб! Куюнга папканинг кўлтиклаб... Қаҷон одамга ўхшаб яшаймиз... Шаллайиб юришининг бўйса, докторлини хам ёқломайтисиз. Юринг ундан кўра бозорга...

– Ўчир-еес, сен ниманиям билардинг. Мен изланётган мавзу ягона, хали куналар келади, бизам кимсан фалончи бўп кетамиз... телевизорда кўрсатишади...

– Телевизорни кўзи учуб турнибди, кайсан чала докторантин чикарсан экан, деб. Ўзи ойим тўғри айтганлар: «Косанг бир умр оқармайди» деб...

Доим ахвол шу – дезлри хар кун, хеч бўйласа, хафтада бир кун. Она отани қарғайди, ота бундай жудогар хотинга уйланганинга лаънатлар ўқиди...

Малика кулокларини ёнгана, кўзи инганини сезмай қолди. Эрталаб Шахлоникига чиқди. Дугонаси

чироили кўгиричонни кучоклаганча,
кўзларини пирпиратиб эшикни очди.
Кўгиричонка бираҳ хаваси келдикни...

Шахлонин кўзи кувончдан порлади.

Иккаласи маза килиб ўйнади. Тушда уйга қайтди. Келдио онасига талпинди.

– Ойижон!

Она ҳочадан келган кизига эътибор хам бермади.

– Қайси ресторон дединг? – телевизонда ким биландир эртагни йигини кечди...

Шахлонникига борди. Шахлониннинаси эрталаб кутиб олди.

Иккиси дугона мириб ўйнади. Кечкурун уйга қайтди. Сандиа хамон телефондан гаплашарди. Отаси ишдан келди. Салом берса, ковоуб алил олди. Кечкурун яна бакир-чакир. Нариги хонада ота-она тортишишар эди.

Майли-да, одатий хол-ку...

Малика эрталаб яна Шахло билан ўйнагани чиқди. Иккаласи яна Шахлонин кўгиричонни ўйнади.

– Сенга роса маза-я, Шахло?

– Нега?

– Кўгиричон бор.

– Сенам даданга айт, оберадилар.

– Оббермайди барибири. Ёмон кўришади. Мен билан гаплашишмайди.

Эрталаб айтib беришмайди. Сен кечкурун маза килиб эрталак шитасан.

Бизнисиди ҳар куни тўплони.

Шахло хайрон колди.

Пешинда кизча уйига қайtdi. Нимадир демокри бўлиб, телефонда гаплашаётган Санданинг этагидан тортди.

– Ойижон...

– Сенам жонимга тегдинг, – шапалок тортворди онаси. – Йўқол, кўзимдан!

У кечаги жанжал аламини кизидан олди. Жаҳл устида ўзини билмай қолди.

Аммо, барибири она-да, гўшакни кулогидан олаб, кизига бирров караб турдио яна нимадир эсига тушиб, жаҳл отига минди.

МЕН ҶУЛИБ ЯШАМОК ШОИР ЎЧУН БАҲИ

***

Уруш нима? Сабаб? Бахона? –
Кимдир ўлар, кимдир ўлдирар;
Хайкал бўлиб йиглади Она
Айтинг, уни кай зот кўндириар??

Минг-минг маглуб, минг-минглар голиб,
Қайта тупрок бўлар жисмлар,
Жонли рўйхат бир ёқда қолиб,
Қабристонда яшар исмлар.

Нега шундай, айт-чи, шўрлик бош, –
Жаҳолатта бўй бериб ақи,
Курум ичра қолару кўёш,
Ёнгиллардан тафт олар жаҳл?..

Жавоб излаб шуларга алхол
Жангта кирдим мен ҳам дилнора:
Қалам деган қадими курол
Енгиб чикса урушни зара!

***

Яғир қилди, эвоҳ, елкани
Ташвишлари кўхна дунёнинг;
Бир дарахтдек ўстидрим ганини
Туҳумини излаб Анқонини, –

Айтгин, Тангрим, ўзи кимман мен,
Айтгин, тутай кимнинг баридан?
Бир кун сўзлаб, ўн кун жимман мен,
Ширин орзу ўтар наридан.

Нима қилдим дунёда, ахир,
Қаҷон келар мен кутган Бугун?
Бир кун ширин, ўн куним таҳир,
Бир кун руҳман, вужудман ўн кун.

Чорлов билан акси садони
Фарқломадим, яшадим сизлаб.
Мен изладим баҳтли мъявони
Бир хивчини Фиротга менгзаб.

Саволлардан айланар бошим, –
Олисладир жавоблар шахри.
Ёниб борар ич билан ташим,
Чанқоқ босмас китоблар наҳри.

Мени эзар қадими жабр,
Тепчиб чикар кўзга асрий ёш.
Сабр бергин, Аллоҳим, сабр,
Коса бўлсиз сабрга бу бош.

Оёкларим остидан, хайҳот,
Овоз бўлиб чопади йўллар.
Ўнгман дейа кичкирар бот-бот
Тўрт тарафни кучоқлаф сўллар.

Шундан goҳо достонларимга
Кўчат килиб додин экаман,
Дардларимнинг хирмонларига
Сатрлардан қанор тикаман.

Лекин баъзан сезаман ажиб
Хәётнинг шарпаларини.
Шуңда бари тулолар нахжаб,
Мен севаман бору барини.

Гоҳ тарихдан келган овозда
Тушлар аро янграйди отим,
Еритади ўйни когозда
Яшайдиган буюк Хиротим.

Ташда эса ҳануз ялтираб,
Ой бўлай деб тинмайди хилол,
Япроқларга чапак чалдириб,
Дарахтларни ўйнатар шамол.

Кимдир деди: «Бор экан охур, –
Эглишида давом этар бош!..»
Шу хикматда тўхтадим, охир,
Саксон томон қараганди ёш.

***

Мени қутлар қадрон кирғон,
Олға бошлар иккала кўлим:
Мен ўйнайман ўйраб оқизоқ,
Кесиб ўтар дарёни ўйлум.

Тезоб ҳаёт дарёси ичра
Сўзни отиб, куваман яна.
Мен сузаман, тинмайдан сира
Ўз-ўзимга бўлиб бошпана.

Кулочимдан түғилган ҳар мавж
Жўр бўлади – дарё шовуллар;
Атрофида ҳаммаси баравж,
Кундуз ёнар, осмон ловуллар.

Бу кундузнинг йўқ эрур шоми,
Чирмандадек күш тарангидир.
Эслан чикар сув деган номи: –
Дарё – оханг, дарё – жарангидир.

Қўллар толмас, қўлларим билар:
Касбим менинг, ахир, сузишдир;
Сўзим эса, олга отилар, –
Унинг иши мендан ўзишидир!

***

Муҳаббатнинг кўклами зебо:
Елдек эсар ёринган хәёли.
Юрак эмас, боқ, кўкрак аро
Чайқалади севги ниҳоли.

Муҳаббатнинг ёзи бор кайнон:
Ёр васидан айланади бош.

Тўшакларга, тун кўнгани чок,
Кириб олар билдиримай қўёш.

Муҳаббатнинг кузи бор дилгир:
Ёр жаҳрида мактублар йиглар.
Софинг деган қадим хис бир-бир
Остонага йилларни михлар.

Муҳаббатнинг кини бор – пургам:
Ёр ёдидан инграр хотира...
Лекин вафо тўрт фаслда хам
Яшайверар ёш ва бокира.

ЭЛЕГИЯ

Адашиб кирдимми баҳт кўчасига, –
Тинчгина юрганим хижмасиди:
Каттакон гулханинг бир чўчасига
Умрим тушбушмай кўйган хасимиди??

Сени бир кўрганда тиниб кўзларим,
Юрак олов билан буткул қопланди,
Шивирлаб айтилган ёш-ёш сўзларим
Кўз ёшда чўмилаб, гамда тобланди.

Сўнг билдим: муҳаббат – хижрон бешиги,
Унга кора қисмат берар экан ранг.
Энди зич ёпилмас хотир эшиги:
Кўйнайди хиллираб кисилган дурранг.

Шунча кисмасиди қувончининг умри,
Жуда тез кўл берди танимай камга.
Боғда «кув-туб»лашган иккни ёш кумри
Тушумий бокади ёлиз одамга.

РУБОЙЛАР

Хайотки, замонга сигмайди руҳим,
Замон не? Жаҳонга сигмайди руҳим.
Бешинчи томонни излайман, не тонг,
Тўрттала томонга сигмайди руҳим.

***

Сен ош-онн дединг-у, ошидан тоидинг,
Мен сувман дединг-у, дарёдан тоидинг.
Кунга хасад килиб юшадинг тунда:
Гугуртлар чакдин

муносиб ҳорислар

Мамлакатимизда истеъодли ёшлар, иктидорли талабаларни кўллаб-кувватлаш, уларни эриштган ютуклари учун муносиб тақдирлашга алоҳида ёзтибор қартилмоқда. Яқинда Ўзбекистон Бадий академияси томонидан илк бор тизимдаги олий таълим муассасаларининг иктидорли ижодкор талабаларни учун Камолиддин Бехзод номидаги давлат стипендиясини кўлга киритди. Куни кечада Бадий академияси давлат стипендияси голибларига гувохномалар топширилди.

Тадбирда Ўзбекистон Бадий академияси раиси, Ўзбекистон халқ расоми А. Нуридинов жумладан шундай деди:

- Асосан иктидорли талабаларни кўллаб-кувватлашни мақсад килганимиз. Танловда иштирок этган талабаларнинг ижодий имкониятларни баҳолаш осон кечмади. Академиклар, халқ рассомларни иштироқида етти нафар талаба саралаб олindi. Ўйлайманки, танлов шаҳсий таълимасини ташкил этгани, биеннале, фестивали, симпозиум, танлов ва бошча нуфузли тадбирларда иштироқ этиб, натижаларга эришгани, мутахассислик фанларини “альбо” баҳоларга ўзлаштиргани, ўзбек миллий санъатини тарғиб килишга кўшган хиссаси инобатга олинди.

Бозоргул опа кўп каватли ўйлардан ташкил тонган маҳалламиз бозорчасининг ҳақиқи гули-да. Бозорчага кириб-чиқадиганларни беш барғомидаги билади. Шунчага одамни кадамба-қадам кузатиб юргандек феъл-атворигача айтиб беришига лол коласиз. Коронавирус деган балодан химояланшин учун никобтакиши оммавий тус олган пайтлар менга хотиним тикиб берган матоҳонинг “кўлбола” эканингача дархол фаҳмлади-я.

— Келиннинг чеварлигини билардим, — деди кулоқларим ортида антикорос осилиб турган доканнинг илларига ишора килиб. — Никобни фабрикадагилардан чиройлирек тикибди-я, кўли дард кўрмасин!..

Шу опахон мактадими, демак, хотинимга “балли” десам арзиди, деб ўйлаб келаётган эдим, бир какажон хотининг кўнгироқдек товушидан ширин хаёлманд бўлсини:

— Кўшнижон, бугун бозорга арzon картошка чиқибдими?

ҲАЖВИЯ

Кўшни хотиннинг саволига жимгина бош иргаб кўйганча уйга кириб кетмокчи эдим, никобсиз юзига кўзим тушиб, уни огохлика чакиргим кеди:

— Бугун назорат янада кучайтирилиди.

— Вой шўрим, — деди у оғиз-бурунчасини чанглаб. — Никоб эдан чиқибди-ку. Энди тўққизинчи каватга кайтиб чикаманми?! Аксига олиб, лифт ишламаяпти.

— Ендида ортиқчаси бўлганида сизга берардим, — дедим кўнгиги учун бошча тузукроқ гап тополмай. — Никобсиз чикканларни жаримага тортишияти.

— Кўшнижон, энди бугун удан чиқмайизми? — Савол назарни билан қаради Какажон. Чикмайман, маънисида бош силкиганимдан сўнг дардини дангал айтди. — Никобингизни беролмайизми?

Бу гапдан донг котиб колдим. Ана холос, битта никобни алмашиб тақадиган бўлсақ, вирусдан сакланганимиз каёқда қолади? Бирок жав-

дираб турган кўшни хотинг буни тушунтиришнинг иложи ўйк эди. Модомики, у тортинимай сўрадими, энди разйини кайтаришнинг ўзи бўладими? Факат бирорвонинг никобни оғиз-бурунчасига такишига таъби тоғтаётганига хайрон қолардим. Кўши хотиннинг умид билан балодан химояланшин учун никобтакиши оммавий тус олган пайтлар менга хотиним тикиб берган матоҳонинг “кўлбола” эканингача дархол фаҳмлади-я.

— Сиз тескари томонидан така қолинг, — дедим никобнинг орка тарафига ишора килиб. — Мен бу ёғидан пулфлагман, энди сиз у тарафидан.

Какажон бу худи одатий холдек никобни шартта юзига таққанча, бозорча томон хөвлини кетди.

Унга байзи гапларни айтишига улугуромай колдим. Дориҳоналарда

ништади:

— Одамлар тикилиб ётиди. Бундан ташкири, бозорча рўпарасидаги манший хизмат кўрсатиш хонасига таҳлам-таҳлам никоблар ёндиаги таҳтага “Кам таъминланган онлар учун текин” деб ёзиб кўйишган.

Чиройли чехраларга хар куни янгишини тикиб кўйсангиз ҳам бемалол этиб-ордади.

Факат фаросат керак!

Ёйк қўшини аёл фаросатизлик кильмади, заруратдан шундай бўлди-да, деган ўйда жимгина уйимга кириб кетдим. Эртаси куни ишдан кайтаётган яна бозорчага кирганимни биламан. Бозоргут опадан галати гапларидан ҳаммаси ойдинлаши:

— Сонун текканим-йўкми, нима ишнинг бор? Эскирган бўлса, янгинини тикиб берадиган кўнинимиз бор, билдингизми? Хоҳласангиз, мана сизга сичиб беришим мумкин.

Шу пайт каёқдандир Қақажон пайдо бўлдию эрининг билагидан туттагча ўй томон бошлаб кетди.

Шу билан галва босиди.

Қизик, Қақажон рўмолининг четини тишлаб олганча никобсиз юзининг ярмини бекитиб олганига ва ярни очнингга хеч ким аҳамият бермади. Назоратчilar ҳам бўлмагур галва бости-бости бўлганига енгил тортишидаги чамаси.

Келин никоб тикидаган цех очиғами, дейман! Сизнинг ухшаш никобни бутун тўртичини одамда кўрдим, — деса бўладими. — Кечадан кейин ху тўккизинчи каватда турадиган Қақажон хотин тикиб келганди, кечки пайт Шарбат шак-шак деган кайтаётган яна бозорчага кирганимни биламан. Бозоргут опадан галати гапларидан ҳаммаси ойдинлаши:

— Сонун текканим-йўкми, нима ишнинг бор? Эскирган бўлса, янгинини тикиб берадиган кўнинимиз бор, билдингизми? Хоҳласангиз, мана сизга сичиб беришим мумкин.

Шу пайт каёқдандир Қақажон пайдо бўлдию эрининг билагидан туттагча ўй томон бошлаб кетди.

Шу билан галва босиди.

Қизик, Қақажон рўмолининг четини тишлаб олганча никобсиз юзининг ярмини бекитиб олганига ва ярни очнингга хеч ким аҳамият бермади. Назоратчilar ҳам бўлмагур галва бости-бости бўлганига енгил тортишидаги чамаси.

Бу гапдан донг котиб колдим. Ана холос, битта никобни алмашиб тақадиган бўлсақ, вирусдан сакланганимиз каёқда қолади? Бирок жав-

дираб турган кўшни хотинг буни тушунтиришнинг иложи ўйк эди. Модомики, у тортинимай сўрадими, энди разйини кайтаришнинг ўзи бўладими? Факат бирорвонинг никобни оғиз-бурунчасига такишига таъби тоғтаётганига хайрон қолардим. Сонун текканим-йўкми, нима ишнинг бор? Эскирган бўлса, янгинини тикиб берадиган кўнинимиз бор, билдингизми? Хоҳласангиз, мана сизга сичиб беришим мумкин.

Шу пайт каёқдандир Қақажон пайдо бўлдию эрининг билагидан туттагча ўй томон бошлаб кетди.

Шу билан галва босиди.

Қизик, Қақажон рўмолининг четини тишлаб олганча никобсиз юзининг ярмини бекитиб олганига ва ярни очнингга хеч ким аҳамият бермади. Назоратчilar ҳам бўлмагур галва бости-бости бўлганига енгил тортишидаги чамаси.

Бу гапдан донг котиб колдим. Ана холос, битта никобни алмашиб тақадиган бўлсақ, вирусдан сакланганимиз каёқда қолади? Бирок жав-

дираб турган кўшни хотинг буни тушунтиришнинг иложи ўйк эди. Модомики, у тортинимай сўрадими, энди разйини кайtarishnинг ўзи бўладими? Факат бирорvонинг никobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdандir Қaқajon pайдo bўlдию эrinining bilagidandan tuttagcha ўy томон boшlаб ketdi.

Shu bilan galva bosidi.

Qizik, Қaқajon rўmolinining chetini tishlab olgancha nikobsiz юzining jarminini bekitiб oлganiga va jarini очnining gaхchiga xech kim ahamiyat bermadidi. Nazoratchilar ҳam bўlmaғur galva bosti-bosti bўlganiga engil tortishi shamsi.

Бу гапдан dong kотиб kolдим. Ana holos, bitta nikobni almashtib takadigancha bўlساқ, vируsdan saklanhannimiz kaёқda қoladi? Birok jav-

diраб turgan kўshni хотing buni tushuntiришnинг ilожi ўyк edi. Modomiki, u tortingimay sўradimi, endi razyinini kai tarishnинг ўzi bўladimi? Fakat birorvoniнg nikobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdандir Қaқajon pайдo bўlдию эrinining bilagidandan tuttagcha ўy томон boшlаб ketdi.

Shu bilan galva bosidi.

Qizik, Қaқajon rўmolinining chetini tishlab olgancha nikobsiz юzining jarminini bekitiб oлganiga va jarini очnining gaхchiga xech kim ahamiyat bermadidi. Nazoratchilar ҳam bўlmaғur galva bosti-bosti bўlganiga engil tortishi shamsi.

Бу гапдан dong kотиб kolдим. Ana holos, bitta nikobni almashtib takadigancha bўlساқ, vируsdan saklanhannimiz kaёқda қoladi? Birok jav-

diраб turgan kўshni хотing buni tushuntiришnинг ilожi ўyк edi. Modomiki, u tortingimay sўradimi, endi razyinini kai tarishnинг ўzi bўladimi? Fakat birorvoniнg nikobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdандir Қaқajon pайдo bўlдию эrinining bilagidandan tuttagcha ўy томон boшlаб ketdi.

Shu bilan galva bosidi.

Qizik, Қaқajon rўmolinining chetini tishlab olgancha nikobsiz юzining jarminini bekitiб oлganiga va jarini очnining gaхchiga xech kim ahamiyat bermadidi. Nazoratchilar ҳam bўlmaғur galva bosti-bosti bўlganiga engil tortishi shamsi.

Бу гапдан dong kотиб kolдим. Ana holos, bitta nikobni almashtib takadigancha bўlساқ, vируsdan saklanhannimiz kaёқda қoladi? Birok jav-

diраб turgan kўshni хотing buni tushuntiришnинг ilожi ўyк edi. Modomiki, u tortingimay sўradimi, endi razyinini kai tarishnинг ўzi bўladimi? Fakat birorvoniнg nikobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdандir Қaқajon pайдo bўlдию эrinining bilagidandan tuttagcha ўy томон boшlаб ketdi.

Shu bilan galva bosidi.

Qizik, Қaқajon rўmolinining chetini tishlab olgancha nikobsiz юzining jarminini bekitiб oлganiga va jarini очnining gaхchiga xech kim ahamiyat bermadidi. Nazoratchilar ҳam bўlmaғur galva bosti-bosti bўlganiga engil tortishi shamsi.

Бу гапдан dong kотиб kolдим. Ana holos, bitta nikobni almashtib takadigancha bўlساқ, vируsdan saklanhannimiz kaёқda қoladi? Birok jav-

diраб turgan kўshni хотing buni tushuntiришnинг ilожi ўyк edi. Modomiki, u tortingimay sўradimi, endi razyinini kai tarishnинг ўzi bўladimi? Fakat birorvoniнg nikobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdандir Қaқajon pайдo bўlдию эrinining bilagidandan tuttagcha ўy томон boшlаб ketdi.

Shu bilan galva bosidi.

Qizik, Қaқajon rўmolinining chetini tishlab olgancha nikobsiz юzining jarminini bekitiб oлganiga va jarini очnining gaхchiga xech kim ahamiyat bermadidi. Nazoratchilar ҳam bўlmaғur galva bosti-bosti bўlganiga engil tortishi shamsi.

Бу гапдан dong kотиб kolдим. Ana holos, bitta nikobni almashtib takadigancha bўlساқ, vируsdan saklanhannimiz kaёқda қoladi? Birok jav-

diраб turgan kўshni хотing buni tushuntiришnинг ilожi ўyк edi. Modomiki, u tortingimay sўradimi, endi razyinini kai tarishnинг ўzi bўladimi? Fakat birorvoniнg nikobni oғiz-burunchasi takishiaga taъbi toғtaётganiغا xaiyon qolardim. Sonun tekkanmi-йўkmi, nima ishning bor? Eskiргan bўlса, yanginini tikiб beradigan kўnininimiz bor, bilдинgizmi? Hoҳlasanqiz, mana sizga sicheb beriшиm mumkiн.

Шу пайт kaёқdанд